

5 mizejících rybích druhů

Když je něčeho moc, říká se, že je toho „jako ryb v moři“. Jenže zásluhou člověka mnoha rybích druhů v moři výrazně ubývá a některé stojí před hrozbou úplného vyhubení. Které druhy mořských ryb jsou nejohroženější a jaká je šance na jejich záchranu?

PŘIPRAVIL: VLADIMÍR SOCHA

↑ Vyza velká dorůstá délky až přes 7 metrů a její hmotnost může přesáhnout 1,5 tuny. Takto byla lovena na březích Volhy v 19. století

OBLÍBENÝ „STAŘÍK“

Vyza velká (*Huso huso*) je obří starobylá ryba z čeledi jeseterovitých (*Acipenseridae*). Dnes se vyskytuje zejména v povodí Kaspického a Černého moře, dříve byl však areál jejího rozšíření podstatně větší (včetně například dolního toku Moravy). Pro své dobré maso a zejména velmi oblíbená vajíčka (jikry) je vyza kriticky ohroženým druhem. Problémem je opět pozdní dosažení reprodukčního věku, který činí u samců až 15, u samic pak kolem 20 let. Pokud je nezahubí predátor nebo člověk, mohou se tyto dlouhověké ryby dožít až 118 let.

POD PŘÍSNOU OCHRANOU

V současnosti jsou populace vyzy velké na většině míst přísně chráněny, zejména pak ve Středozemním moři (2. dodatek tzv. Bernské úmluvy). Americká agentura FWS zase v roce 2005 zakázala dovoz kaviáru a jakýchkoliv dalších produktů z těchto ryb do Spojených států.

PLOCHÁ POTRAVA ŽRALOKŮ

Platýs obecný (*Hippoglossus hippoglossus*) známý také jako halibut atlantický je největší ze skupiny tzv. zploštělých ryb. Obvykle se vyskytuje blízko kamenitého nebo písčitého dna v hloubce 50 až 2 000 metrů. Patří k největším mořským rybám vůbec, jeho délka může dosáhnout téměř pěti metrů a hmotnost nejmasivnějších jedinců přesahuje i tři stovky kilogramů. Jejich hlavní ohrožení spočívá ve skutečnosti, že se rozmnožují až ve stáří 10–14 let, což znamená, že velké procento halibutů se ani nedožije reprodukčního věku. Přírodními predátory platýsů obecných jsou také ploutvonožci a žraloci. Obliba této ryby v kulinářství ji v jejím přirozeném výskytu sice ohrožuje, zároveň ale vedla k zavedení kontrolovaných chovů.

DVAKRÁT NA ČERVENOU

V roce 1996 zařadil Mezinárodní svaz ochrany přírody (IUCN) tento druh do kategorie ohrožených a zapsal jej také na Červenou listinu ohrožených druhů. V roce 2010 se pak platýs obecný dostal také na Červenou listinu mořské stravy Greenpeace International.

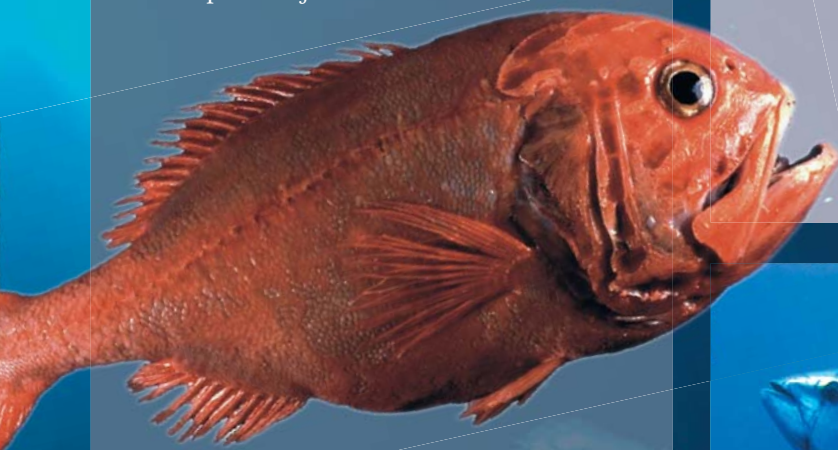
↗ Platýs obecný se dožívá věku kolem 50 let

ČERVENÁ, NEBO ORANŽOVÁ?

Červenice atlantská (*Hoplostethus atlanticus*) se vyskytuje v hlubších vodách o teplotě kolem 3–9 °C. Dožívá se až 150 let a protože se pomalu rozmnožuje a stává se častou obětí vlečných sítí rybářských lodí, patří mezi značně ohrožené druhy. Pohlavní dospělosti dosahuje až po zhruba 20 nebo dokonce 30 letech. Zajímavé je, že navzdory svému pojmenování je červenice známá oranžovou barvou, kterou však získá až po své smrti a vytažení na vzduch.

OHROŽENÍ S OTAZNÍKEM

V současnosti není přesně známo, nakolik je tento rybí druh ohrožen, všechny věrohodné odhady se ale shodují na tom, že jeho počty v posledních letech výrazně poklesly. Lov ovšem pokračuje dál.

↑ Jen Spojené státy americké každý rok importují přibližně 8 600 tun červenice atlantské

HON NA KONZERVY

Tuňák modroploutvý, známý především jako tuňák obecný (*Thynnus thynnus*), je rozšířen zejména v Atlantickém oceánu. Dosahuje délky až 2,5 metru a maximální hmotnosti kolem 400 kilogramů. Patří k nejintenzivněji loveným rybám a vzhledem k drasticky nepřiměřenému rybolovu stojí tento pomalu se rozmnožující druh před hrozbou úplného vyhubení. Na mnoha místech se za posledních 40 let početní stavy této ryby snížily o 70 nebo dokonce o více než 80 %.

BOJ PROTI ZISKU

Drastický pokles početního stavu populací tuňáka vedl v roce 2009 ke snížení celosvětové kvóty pro odlov zhruba o 40 % na 13,5 tisíce tun ročně. Bohužel i zde hraje svoji negativní roli politika a peníze – o rok později například selhala snaha o ochranu tuňáka prostřednictvím CITES, a to zejména kvůli bojkotu Japonska a Libye.

PŘÍLIŠ MNOHO PŘEKÁŽEK

Charakteristicky podlouhlá hadovitá ryba úhoř obecný (*Anguilla anguilla*) patří již od roku 2008 mezi kriticky ohrožené druhy

→ Na mnoha místech byl zákonem omezen nebo zcela zakázán lov úhoře obecného

CHOV JEN NA TALÍŘE

V současnosti je již provozováno také množství akvakultur, ve kterých jsou úhoři chováni téměř výhradně pro potravinářskou produkci. Ve volné přírodě je však jejich situace stále kritická.

➤ Navzdory zažitým představám je tuňák obecný v podstatě teplotně závislý živočich, protože jeho tělesná teplota může vystoupit asi 20 °C nad teplotu okolní vody

na Červené listině IUCN. Na poklesu početních stavů úhořů má zřejmě nejvýraznější příčinou stavba nových přehrad, hrází a vodních elektráren, které zabraňují jejich přirozenému přesunu a migracím. Evropská unie proto již v minulém desetiletí vydala několik nařízení, která by v členských státech s přirozeným výskytem této ryby měla zachovat početní stavy, zajistit přístup k trdlištím a přimět k vysazování úhořů na vhodná původní stanoviště.